

משמרת הטהרה

שאלות ותשובות בעניני סדר טהרות בחיי המעשה לכשיבנה בית המקדש במהרה בימינו

גליון 66 נח תשפ"ז

דבר העורך

הנה זה עומד אחר כתלנו. צעד אחר צעד מתקרבים אנו ליום הגדול בו תגלה מלכותו עלינו לעיני כל חי.

ויום אחד זה יקרה. בית המקדש יעמוד בנוי על תלו וכולנו נרצה לעלות וליראות ולהשתחוות. אך מי שאינו יודע לשמור על דיני הטהרה לא יוכל לבא אל הקדש. "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש..."

כעת הזמן להתכונן למען לא נבוש ולא נכלם במיעוט ידיעתינו, ובמקום לבא אל הקדש פנימה נאלץ להמתין בחור, אוי לאותה בוששה...

בגליון זה מופיע מידי שבוע משנה מסדר טהרות עם פירוש בהיר ומאיר עיניים הנותן ידיעה רחבה במושגים העמוקים של סדר טהרות, בשילוב שאלות מחיי המעשה הממחישות את המושגים הנלמדים במשנה. ואם לא עכשיו אימתי?!

ניתן לשלוח שאלות בעניני טהרות הנוגעים לחיי המעשה לדוא"ל: t402422@gmail.com

וכן במכשירי קהילות קופת תורת הטהרה בשליחת הודעה למנהל הקופה, או בנדרים פלוס בקופת אהלי תורה - קטגוריה גליון משמרת הטהרה, ונשתדל אי"ה להשיב עליהם.

בברכת הטהרה
משמרת הטהרה

מר זבולוני עמד נרגש בקצה השדה. הוא לא האמין למראה עיניו. בצלים ענקיים ויפים בצבעו מכל עבר. מאז התחיל להקפיד על תרומות ומעשרות בשיעור עין יפה - אחד מארבעים - ולתת לכהנים הלויים והעניים את כל התרומות והמעשרות, הוא זוכה לראות את ברכת ה' בעין יפה. כמות הבצלים שצמחה בחלקת השדה הכפילה את עצמה מהממוצע.

רק "בעיה" קטנה הטרידה אותו. הוא לא נערך לכמות כה גדולה ולא היו בידו מספיק סלים למלאות את הבצלים, כל הסלים שברשותו כבר גדושים עד להתפקע אך עדיין נותרה כמות מכובדת של בצלים שנלקטו ולא היה להם מקום בסלים.

ומכיון שהשדה לא היתה סמוכה לשוב בו התגורר הוא לא רצה לבזבז זמן יקר ולחזור הביתה להביא עוד סלים. הוא נסה לחשוב על פתרון יצירתי.

בעל החלקה הסמוכה שראה אותו עומד ותוהה מה לעשות הציע לו רעיון פשוט. "אצלינו קושרים את הבצלים בעלים שלהם יחד אחד לשני וכך הם נשמרים מצוין". ואכן תוך זמן קצר היתה בידו "שרשרת" ארוכה של בצלים קלועים.

כשהגיעה הביתה פרק את כל תכולת הבצל ישר למחסן. "פתרון חסכוני וזול במקום לקנות עוד סלים" הרהר בלבו.

אך כמה ימים לאחר מכן כשירד למחסן להביא קצת מהבצלים הבחין במשהו חשוד בקצה ה"שרשרת". ואכן עכבר מת שכב שם ליד בצל נגוס. מר זבולוני שמקפיד על טהרות הרחיק מיד את הבצל שנגע בעכבר המת, אך הוא התלבט האם כל שרשרת הבצלים נטמאה בגניעת השרץ בבצל שבקצה השרשרת או שרק אותו הבצל נטמא, אכן מה הדין?

בצלים שקלע מהם חבל הרי אלו חיבור לקבלת טומאה

תשובה. שנינו במשנה עוקצין פ"ב מ"ה האגוזים שאמנו, והבצלים שחמרון, הרי אלו חבור, ונחלקו הראשונים בביאור השמנה. דעת הר"ש שמדובר בבצלים שגדלו יחדיו ומחוברים בשורש אחד, אך דעת הרמב"ם והרא"ש שמדובר שקבץ אותם בקליעה אחת ועשה מהם חבל כדי לשומרם. ונמצא לפ"ז שאם נטמא בצל אחד מהשרשרת לדעת הרמב"ם והרא"ש נטמא כולם, אך לדעת הר"ש אין מקור לדין זה שחיבור שנעשה ע"י אדם נחשב חיבור. וכ"נ דעת הראב"ד הל' טומאת אוכלין פ"ו הי"ב.

וע"ע בתוס' נזיר נ' ב' ד"ה ת"ש שרק לענין טומאת מת נקטינן שחיבורי בני אדם אינם חיבור אבל לענין טומאת אוכלין גם חיבורי בני אדם חשיב חיבור וכדעת הרמב"ם והרא"ש.

חשוב לציין שדין זה שייך רק באופן שכבר הוכשרו הבצלים לקבל טומאה ע"י ביאת מים, אך אם הניחם מיד במחסן ללא שבאו עליהם מים אינם מקבלים טומאה כלל.

המעוניינים ליטול חלק בעלות הפצת הגליון ולזכות בהפצת תורת הטהרה או להנציח את יקיריהם, ניתן לתרום במכשירי נדרים פלוס קופת אהלי תורה, קטגוריה גליון משמרת הטהרה או במכשירי קהילות קופת תורת הטהרה

נערך ע"פ ספר הלכתא למשיחא להגרש"ב אלון שליט"א, וספר דורש לציון קיצור דיני טהרות להרב שמעון ארנטרובי שליט"א. בכל עניני הגליון ניתן לפנות לטל 0527655009 בשעות בין הסדרים או בדוא"ל: t402422@gmail.com

משנת הפירה

נערך ע"פ ספר מחנה אברהם על משניות סדר טהרות
מאת הר"ג ר' אברהם יוסף פינקל שליט"א

עוקצין פ"ב מ"ה

המחתך לבשל, אף על פי שלא מרק, אינו חבור. לכבש ולשלוק ולהניח על השלחן, חבור. התחיל לפרק, אכל שהתחיל בו, אינו חבור. האגוזים שאמנו, והבצלים שחמור, הרי אלו חבור. התחיל לפרק באגוזים ולפקל בבצלים, אינו חבור. האגוזים והשקדים, חבור, עד שירסס.

המחתך לבשל, אע"פ שלא מירק, אינו חיבור.

כתב הר"ש, כגון מחתך דילועין או בצל, או בשר, כדי לבשל בקדירה, שלא מירק, שלא גמר החתכה, שלא גומר לחתוך עד הסוף, אינו חיבור, אע"פ שהחתיכות עדיין מעורות במקצת, והנה לא מבואר בר"ש מדוע זה לא חיבור, והרא"ש כתב, אינו חיבור, דאינו חושש אם יפרדו זה מזה.

וצ"ב מה זה תלוי במחשבתו שאינו חושש, הרי במציאות אם זה חיבור הוא מחובר, ואם לא הוא לא מחובר, בין אם ירצה שיפרידו, בין אם לא ירצה שיפרידו, עוד צ"ב מדוע הר"ש והרע"ב לא מפרשים מדוע אינו חיבור.

הרמב"ם בטומאת אוכלין, פ"ו ה"ז, כתב וז"ל, המחתך ירקות וכיוצא בהם לבשל, אע"פ שלא מירק והבדיל אינו חיבור, אלא אם נטמא זה, לא נטמא זה, אע"פ שהוא מעורה בו, עכ"ל.

וצ"ב הרי לכאורה גם עם הרמב"ם היה כותב רק דאינו חיבור, כבר היינו יודעים שאם נטמא זה לא נטמא זה, ואמאי הרמב"ם צריך לבאר את זה במפורש, וביותר קשה מדוע הרמב"ם מוסיף בסוף,

אע"פ שהוא מעורה בו, הרי כבר בתחילה הרמב"ם אומר, שאע"פ שלא מירק והבדיל אינו חיבור.

והנה במשנ"א מבואר, שמה שכתבו הר"ש והרע"ב אע"פ שהם מעורות, הכונה אפילו הם מעורות בצורה כזו שאם מחזיק באחד השני עולה איתו, וכדמבואר בטבול יום, בריש פ"ג, שאם מחובר בצורה כזו שאם מעלה חלק אחד השני עולה איתו, זה חיבור לטבול יום, וצ"ב מ"ש לענין טבול יום שזה חיבור, ואילו הכא אין זה חיבור.

ומבואר בחזו"א סימן ב' ס"ק י"א, שהמציאות חלוקה בין כאן לטבול יום, שכאן מדובר שהוא הפריד, אלא שלא הפריד עד הסוף, אולם כונתו היתה להפריד לגמרי, ואילו בטבול יום מדובר על פעולת חיבור, והנידון האם חיבור כזה נחשב לחיבור, ולכן לגבי פעולת חיבור ברגע שאחד עולה אם השני זה נקרא חיבור, ואילו הכא כיון שדעתו להפריד, אפילו אחד עולה אם השני אינו חיבור.

ועדיין צ"ב, מ"ש אם הפריד ולא הפריד עד הסוף, שאינו חיבור, לבין אם חיבר ולא חיבר עד הסוף שבאותו מצב זה חיבור.

והנה הרא"ש כתב, שאינו חיבור כיון שאינו חושש אם יפרדו, ויש לדון

האם מה שאינו חושש זה עושה את זה כבר מעכשיו לשני חלקים, או שהם נחשבים למחברים, אלא שחיבור כזה לא נחשב לחיבור.

והנראה ששני הצדדים קימים, רק השאלה כלפי מה הנידון, ומעתה נראה, שהר"ש והרע"ב סברו, שהנידון במשנה האם אחרי שחותכים ירקות לבישול, ולא חותכים עד הסוף, האם זה ירק אחד או שני ירקות, ואומרת המשנה, שאינו חיבור כיון שזה ניהיה לשני ירקות, שבכזה צורה אע"פ שהם עדיין מעורות, זה כבר נחשב לשני ירקות ואינם מטמאים זה את זה, ואע"פ שהם מחברים במקצתם.

אולם הרא"ש התקשה, שזה דבר ברור שאין הם נחשבים לירק אחד, ולכן הם לא מטמאים אחד את השני מדין גוף אחד, אלא מדוע שלא יטמאו אחד את השני מדין ידות, שהרי הם מחברים בצורה כזו שאחד יכול להעלות את השני, וא"כ שיטמאו מדין ידות, ועל זה אומר הרא"ש שאינו חיבור כיון שאינו חושש שהם יפרדו אחד מהשני, וממילא הם לא ידות אחד לשני.

ועל פי זה מובן לשון הרמב"ם, כמין חומר, דכתב הרמב"ם המחתך ירקות וכיוצא בהם לבשל, אע"פ שלא מירק והבדיל אינו חיבור, שהרמב"ם בתחילה קודם כל כתב, שבכ"ג זה כבר לא ירק אחד, ואם נטמא אחד לא נטמא השני, כיון שהם שתי ירקות, ומוסיף הרמב"ם, שהיות שחתך על מנת לבשל, לא הוה ג"כ ידות אחד לשני, וזה מה שכתב כיון שחתך על מנת לבשל.

לכבוש ולשלוק, ולהניח על השלחן, חיבור.

לכבוש, זה ביין או בשמן, ולשלוק, הוא בישול מרובה, או להניח על השלחן, בכל הדברים הללו נחא ליה בחיבור, הלכך כל זמן שלא מירק הוה ליה חיבור, ומבואר בתפא"י שאפילו שבכבישה או בבישול זה יתרכך, מ"מ בהמשך זה מתחזק, וחשיב חיבור.

וברא"ש כתב, שהוא חיבור וכל אחד יד לחברתה, א"ג חשיבי כולו כחתיכה אחת, וצ"ל שהרא"ש בפשט הראשון הוא לשיטתו, שהנידון הוא מצד ידות.

התחיל לפרק אוכל שהתחיל בו אינו חיבור.

הר"ש גורס התחיל למרק, ומבואר דאותו החתיכה שהתחיל בה, אינו חיבור כיון שסופו למרק לגמרי, אבל השאר חיבור.

ברא"ש מבואר שהחידוש שלא אמרינן שכיון שהתחיל בפירוק, כולם כבר לא נחשבות למחברות, אלא רק החתיכה שהתחיל בה לא מחוברת, והשאר כן מחברים.

לשאלות ניתן לפנות למחבר בטל: 0504106034

